

**Præsentation af Folketingets Ombudsmands beretning for 2010
på det offentlige debatmøde med Folketingets Retsudvalg
den 22. november 2011**

J.nr. 2011-4060-9700/JO

Dok.nr. 10

Det er som sædvanlig med stor glæde, og med en vis spænding, mine medarbejdere og jeg mødes med Retsudvalget og offentligheden her i dag i anledning af udsendelsen af den årlige beretning – denne gang beretningen for 2010. Jeg vil gerne igen i år takke Retsudvalget for at gøre det muligt at få disse timer med spørgsmål og debat om ombudsmandsinstitutionens arbejde.

Først vil jeg gerne have lov at præsentere mine medarbejdere som er med mig i dag: Det er direktør Jens Møller, afdelingschef Kaj Larsen og kontorchef Kirsten Talevski. Det er aftalt at vi, som sidste år, sammen vil give en kort introduktion til beretningen. Jeg vil starte med nogle generelle bemærkninger om institutionens arbejde og forhold i 2010. Direktør Jens Møller vil derefter ganske kort fortælle om de sager der er udvalgt til beretningen. Afdelingschef Kaj Larsen vil give et oplæg om begrebet *god forvaltningsskik*, og senere vil kontorchef Kirsten Talevski tale om et andet af de emner der i år er med i beretningens artikler – *klagesager der afslører systemfejl i det offentlige*.

Sidste år udkom beretningen i en anden form end de tidligere, som stort set havde holdt sig uændret siden 1955. I år har vi som forudskikket gjort den nye form færdig, idet statistikafsnittet er ændret og forhåbentlig nu er i en mere læsbar og overskuelig form. Det er de samme forhold vi redegør for i statistikkens, som tidligere, og tallene er derfor sammenlignelige. Men vi har kategoriseret og struktureret på en anden måde – nu efter hvor mange sager der blev oprettet, hvor mange sager der blev afsluttet, hvor lang tid det tog at behandle sagerne, hvad sagerne handlede om, hvilke myndigheder der var berørt, og endelig hvad vi gjorde ved sagerne.

Vores grundlæggende tal ændrer sig som bekendt ikke meget år fra år, og jeg har ved de tidligere møder altid understreget at de udsving der er, kan være svære at forklare helt præcist. I 2010 så vi f.eks. en stigning i antallet af nye sager fra 4.379 i 2009 til 4.994, og vi afsluttede 4.853 sager mod 4.415 i 2009. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i sager der blev afvist, var

31 dage mod 36,1 dage i 2009. For de realitetsbehandlede sager som blev afsluttet i 2010, var den gennemsnitlige behandlingstid 154,9 dage mod 163,6 dage i 2009 – tallene for de realitetsbehandlede sager kan dog ikke umiddelbart sammenlignes da opgørelsen fra 2010 kun omfatter konkrete sager og ikke inspektionssager og sager i forbindelse med OPCAT.

Som tidligere omtalt har vi opstillet mål for sagsbehandlingstiden i klagesagerne. Målet er at behandle 90 % af de afviste klagesager inden for 2 måneder; vi nåede 86,2 %. Desuden er målet at behandle 75 % af de realitetsbehandlede klagesager inden for et halvt år; vi nåede 76,3 %. Endelig har vi en målsætning om at 90 % af de realitetsbehandlede klagesager skal være færdigbehandlet efter 1 år; vi nåede 89,6 %.

Overordnet set er tallene for embedets produktion derfor efter min mening positive.

I beretningen har direktør Jens Møller omtalt 2 initiativer som vi håber kan være med til at forbedre kvaliteten af institutionens arbejde: en brugerundersøgelse og et evalueringspanel. Brugerundersøgelsen består af 5 delundersøgelser. Vi har nu afsluttet brugerundersøgelsen af vores hjemmeside og de elektroniske nyhedsbreve og af borgernes opfattelse af klagesagsbehandlingen. Vi er tæt på at kunne afslutte undersøgelsen af myndighedernes opfattelse af klagesagsbehandlingen, og endelig regner vi med at kunne afslutte undersøgelsen af inspektionsvirksomheden omkring nytår.

Folketinget ratificerede i 2004 FN's såkaldte OPCAT-protokol (Optional Protocol to the Convention against Torture), og ombudsmandsloven blev ændret i 2009 bl.a. med henblik på at give ombudsmanden de nødvendige kompetencer som OPCAT-myndighed. I samarbejde med det danske Institut for Menneskerettigheder og Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre har vi besluttet at foretage en evaluering af OPCAT-arbejdet i den forløbne periode med henblik på at undersøge om det har fundet sin rette form, eller om der er forhold i organiseringen og tilrettelæggelsen som kan forbedres.

I april 2011 fik institutionen til opgave at overvåge politiets tvangsmæssige udsendelse af udlændinge fra tredjelande. Denne opgave, som er en opfyldelse af et EU-direktiv, er hjemlet i udlændingelovens § 30 a. Institutionen har indtil videre deltaget i 4 udsendelser og har overværet 4 påsele udsendelser fra Københavns Lufthavn. Hvert år skal institutionen afgive en beretning der offentliggøres og sendes til Folketingets Retsudvalg og Folketingets Udvalg for Udlændinge- og Integrationspolitik.

Jeg vil herefter gerne give ordet til Jens Møller.

Ved de tidligere offentlige møder med Retsudvalget har jeg forsøgt at sætte sagerne i beretningen ind i en større forvaltningsretlig sammenhæng. Således har vi i vores oplæg ét år fokuseret på sagsbehandlingsregler, et andet år på de såkaldte indholdsmæssige krav, og på mødet i 2008 prøvede vi at se på sagerne i beretningen fra en mere forvaltningsetisk synsvinkel, blandt andet ved hjælp af begrebet *god forvaltningsskik*.

På grund af den korte tid vi har til rådighed, vil jeg gerne have lov til her i indledningen at begrænse mig til at sætte sagerne fra beretningen for 2010 ind i nogle overordnede forvaltningsretlige kategorier – for så måske senere, igennem eventuelle spørgsmål fra Retsudvalgets side, at kunne vende tilbage til nogle af de spørgsmål og problemer som disse sager har rejst.

Der er i år udvalgt 30 konkrete enkeltsager til offentliggørelse i beretningen. Sagerne udvælges i hovedsagen ud fra to målestokke: om sagerne har principiel juridisk interesse, eller om sagerne indeholder væsentlige fejl eller forsvømmelser fra forvaltningens side. De offentliggjorte sager kan derfor ikke siges at afspejle hvad borgerne generelt har klaget over i løbet af året, eller at indeholde indikationer af hvilke myndigheder der har været klaget over.

11 af sagerne kan siges at have myndighedernes sagsbehandling som hovedtema: For eksempel var spørgsmålet om hvem der kan anses for at være parter i forvaltningslovens forstand, fremme i sag 11-1, og i sagerne 20-8 og 20-12 tog ombudsmanden stilling til lange sagsbehandlingstider.

13 af sagerne havde indholdsmæssige problemer som hovedspørgsmål: I sag 14-3 tog vi for eksempel stilling til fortolkningen af to bestemmelser i lov om social service om gratis behandling af børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. I sag 18-1 tog vi en sag op af egen drift vedrørende spørgsmålet om hvorvidt der er hjemmel til at kræve at elever i folkeskolen selv medbringer computere til brug i undervisningen, som det åbenbart var sket i flere skoler i landet. Ombudsmanden erklærede sig enig i Undervisningsministeriets retsopfattelse hvorefter der ikke var hjemmel til at stille sådan et krav.

I beretningen for 2010 har vi offentliggjort 6 principielle sager om spørgsmål vedrørende aktindsigt. I sag 17-1 tog ombudsmanden således blandt andet stilling til den såkaldte CIA-arbejdsgruppes vurdering af nødvendigheden af at hemmeligholde et dokument på grund af væsentlige hensyn til rigets udenrigspolitiske interesser.

Vi har offentliggjort 4 sager om offentligt ansattes ansættelsesretlige forhold. I sag 20-13 tog vi for eksempel stilling til om grundlaget for en skriftlig advarsel var tilstrækkeligt.

Til sidst vil jeg i forlængelse af mødet sidste år nævne at vi i beretningen for 2010 har offentliggjort én principiel sag om offentligt ansattes ytringsfrihed – sag 20-6, som handler om en kommune der forbød lederne at udtale sig imod planlagte besparelser, også når lederne udtalte sig som privatpersoner.

København, den 16. november 2011